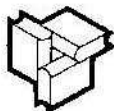

سنت اسلام نواندیش در ایران معاصر

سید محسن آل سید غفور
عضو هیأت علمی دانشگاه شهید چمران

رخداد نو

آل سید غفور، سید محسن	میراثنامه:
سنت اسلام نواندیش در ایران معاصر / سید محسن آل سید غفور،	عنوان و نام پدیدآور:
عضو هیأت علمی دانشگاه چمران	متخصصات نشر:
تهران: رخ داد نو، ۱۳۹۲	مشخصات ظاهری:
۳۷۴ ص	شابک:
۹۷۸ - ۶۰۰ - ۶۴۵۷ - ۴۷ - ۵	وضعیت فهرست نویسی:
فیبا	یادداشت:
کتابنامه	موضوع:
آزادی خواهی (دین) - ایران	موضوع:
آزادی خواهی (دین) - ایران - تاریخ	رده بندی یئگره:
۱۳۹۲ ۹۱۷ الف / ۱۱۱۵ BR	رده بندی دیویی:
۲۷۵ / ۴۴۰۵	شماره کتابشناسی ملی:
۳۱۶۹۴۳۶	

تهران، خیابان انقلاب، روبه روی دانشگاه تهران، مجتمع فروزنده، واحد ۵۱۲،

کد پستی ۱۳۱۴۷۴۴۱۷۸، تلفن: ۶۶۴۹۸۲۹۳، نمابر: ۶۶۴۹۸۲۹۴

• ناشر رخ داد نو

سید محسن آل سید غفور

عضو هیأت علمی دانشگاه شهید چمران

سنت اسلام نواندیش در ایران معاصر

Modern Islamic Thought Tradition in Contemporary Iran

• چاپ اول ۱۳۹۴ تهران • شمارگان ۵۰۰ نسخه • قیمت ۲۳۰۰۰ تومان

• لیتوگرافی خدمات فرهنگی میا • چاپ تصویر • صحافی لبوت

• طرح روی جلد حسن کریمزاده

ISBN 978-600-6457-47-5

شابک ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۶۴۵۷ - ۴۷ - ۵

Printed in Iran

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست

فصل اول: "چارچوب نظری": اجتماع گرایی و سنت اسلام لیبرال در ایران.. ۱۵

- ۱۷..... ضرورت تمیین تاریخی
- ۱۹..... روایتی تاریخی
- ۲۰..... چارچوب نظری
- ۲۲..... خاستگاه‌های اجتماع گرایی فلسفی
- ۲۳..... تفسیر گرایی
- ۲۴..... تاریخ گرایی
- ۲۵..... سازه گرایی
- ۲۵..... ایران و الگوی اجتماع گرایی
- ۲۸..... سنت اسلام لیبرال

فصل دوم: تبارشناسی اسلام لیبرال در ایران..... ۳۱

- ۳۳..... دانش‌های سه گانه‌ی سنت ایرانی اسلامی
- ۳۳..... الف) سیاست نامه نویسی
- ۳۵..... ب) فلسفه‌ی سیاسی
- ۳۶..... ج) فقه سیاسی
- ۴۲..... سنت غربی
- ۴۲..... سنت لیبرال
- ۴۳..... سنت مارکسیستی
- ۴۵..... زمینه‌ی گسترش تدریجی سنت لیبرال
- ۴۶..... برجسته‌ترین نمایندگان سنت لیبرال

۴۷	۱. میرزا فتحعلی آخوندزاده (۱۸۱۲/۱۲۲۷ - ۱۸۷۸/۱۲۹۵)
۵۰	۲. میرزا ملک‌خان ناظم‌الدوله (۱۸۲۳/۱۲۴۹ - ۱۹۰۸/۱۳۲۶)
۵۵	فصل سوم: نهضت مشروطیت و اسلام لیبرال
۵۷	آغاز بیداری
۶۰	گرایش‌های سه‌گانه
۶۲	مرحله‌ی اول؛ زمینه‌های ابتدایی سنت اسلام لیبرال
۶۴	سنت شیخ
۶۷	شیخ و مسأله‌ی ولایت فقیه
۶۸	شکل‌گیری نهاد مرجعیت کل
۷۱	مرحله‌ی دوم؛ نارسایی و انتقاد
۷۱	اولین جریان انتقادی و آگاهی‌بخش جریان روشنفکری
۷۱	۱. روشنفکری و تلاش در هم‌گرایی دو سنت متفاوت
۷۳	میرزا ملک‌خان در نگاهی دیگر
۷۹	میرزا یوسف‌خان مستشارالدوله تبریزی (۱۸۹۵/۵۱۳۱۳)
۸۵	۲. پژوهش‌های فقهی-فلسفی در سازگاری دو سنت
۸۶	سید جمال‌الدین اسدآبادی (۱۲۱۷-۱۲۷۵ ش)
۸۶	سازگاری میان اسلام و علم
۹۰	ارتباط میان عدم قانون و وجود استبداد
۹۲	گرایش فلسفی-قرآنی شیخ هادی نجم‌آبادی (۱۲۵۰ق/۱۸۳۴م - ۱۳۲۰ق/۱۹۰۲م)
۹۶	نجم‌آبادی و نهادهای جدید
۹۸	مهم‌ترین شاخصه‌های فکری نجم‌آبادی
۹۸	۱. قرآن محوری
۹۹	۲. عقل‌گرایی
۱۰۰	۳. نقد کتب حدیث و روایات
۱۰۰	۴. خرافه‌زدایی از دین

مرحله‌ی سوم؛ شکل‌گیری سنت اسلام لیبرال	۱۰۲
حقیقت مشروطه و اسلام لیبرال	۱۱۱
آگاهی مراجع نجف از مشروطه	۱۱۷
اثار و نهادهای شکل‌دهنده‌ی سنت اسلام لیبرال	۱۱۹
گرایش فقهی انتقادی؛ محمدحسین نائینی (۱۲۷۷-۱۳۵۳)	۱۲۳
نگاه دینی به سیاست	۱۲۶
مسأله‌ی دین و استبداد؛ استبداد دینی	۱۳۰
مسأله‌ی حکومت	۱۳۴
مجلس شورا؛ عصمت دوره‌ی غیبت	۱۳۵
مسأله‌ی اکثریت و قانون نویسی	۱۳۸
مسأله‌ی آزادی و برابری	۱۴۱
مشروطه، میانه‌ی دو سنت اسلام و لیبرال	۱۴۵
تفکیک حوزه‌ی سیاست از حوزه‌ی شرع و فقه	۱۴۹
تفکیک قوا در نظام سیاسی ولایتیه	۱۵۴
نهاد سلطنت	۱۵۴
نهاد تقنین	۱۵۶
نهاد قضایی	۱۵۶
فصل چهارم: سنت اسلام لیبرال در دوره‌ی پهلوی اول	۱۶۱
سنت اسلام لیبرال در دوره‌ی پهلوی اول	۱۶۴
نیروهای چهارگانه‌ی سنت اسلام لیبرال	۱۶۴
۱. سنت شیخ، تداوم مسالمت، آیت‌الله حائری و احیای حوزه‌ی قم	۱۶۵
۲. نیروهای مدرن یا حکومتی حوزه	۱۶۸
شیخ اسدالله مامقانی (۱۲۶۰-۱۳۵۰ ش)	۱۷۰
دین و محیط	۱۷۳
انواع حکومت	۱۷۴
اعتراض به شکاف میان دولت و ملت در نظریه‌ی تعطیل حکومت	۱۷۸

- ۱۷۹.....حکومت در دوران غیبت
- ۱۸۰.....نگاه انتقادی به فقه
- ۱۸۱.....۳. احیای مکتب نجم‌آبادی
- ۱۸۲.....سید اسدالله خرقانی (۱۲۵۴-۱۳۵۵)
- ۱۸۶.....ضرورت بازگشت به قرآن
- ۱۸۸.....دین در دوران جدید
- ۱۸۹.....ارتباط دین و علم
- ۱۹۰.....در جستجوی علت انحطاط
- ۱۹۲.....فرقه‌گرایی و انحطاط مسلمانان
- ۱۹۲.....بازگشت به قرآن علاج انحطاط
- ۱۹۵.....دموکراسی اسلامی
- ۱۹۹.....کتاب و رهبری سیاسی
- ۲۰۴.....مخالفت با تفاسیر قرآنی
- ۲۰۶.....احکام اسلامی و مقتضیات زمان
- ۲۰۷.....محمدحسن شریعت سنگلجی (۱۲۷۱-۱۳۲۲ ش)
- ۲۱۰.....خرافه‌زدایی و حفظ قرآن
- ۲۱۲.....مخالفت با سنت تفسیرنویسی
- ۲۱۳.....قرآن‌پژوهی با رویکرد سلفی
- ۲۱۷.....سنت در تفسیر سنگلجی
- ۲۱۸.....حد انتظار از دین و قرآن
- ۲۲۲.....قرآن و عقل‌گرایی
- ۲۲۳.....عقل‌گرایی، قرآن‌محوری و پیرایش دین
- ۲۲۴.....۴. نیروهای منتقد سیاسی، مدرس تنها
- ۲۲۴.....دوره‌ی اول، دوران مشروطه
- ۲۲۶.....انواع حکومت
- ۲۲۷.....قوانین شرعی و عرفی

۲۲۸	دوره‌ی دوم؛ مدرس و رضاشاه
۲۳۰	جمع‌بندی
۲۳۵	فصل پنجم: سنت اسلام لیبرال طی ۱۳۲۰-۱۳۴۰
۲۳۸	تکاپوی سنن چهارگانه
۲۳۹	۱. آیت‌الله بروجردی و تداوم سنت شیخ
۲۴۲	۲. سنت مارکسیستی
۲۴۴	۳. سنت ناسیونال لیبرال با محوریت کسروی
۲۴۶	شالوده‌ی مدرن
۲۴۷	۴. سنت اسلام لیبرال
۲۴۸	گرایش‌های سه‌گانه‌ی سنت اسلام لیبرال
۲۴۸	۱. اصلاح‌طلبان غیر روحانی؛ محمدتقی شریعتی
۲۵۰	۲. جریان فلسفی؛ علامه طباطبائی
۲۵۱	الف) احیای فلسفه
۲۵۵	گفتگوی سنت اسلامی و سنت غربی
۲۵۷	جامعه‌ی دینی، حکومت دینی
۲۵۸	نقش مردم در حکومت
۲۵۸	قوانین ثابت و متغیر
۲۶۰	نسبیت‌گرایی در فلسفه‌ی سیاسی علامه
۲۶۲	حسن و قبح
۲۶۳	اصل استخدام و شکل‌گیری اجتماع
۲۶۴	ب) احیای تفسیر و مراجعه به قرآن
۲۶۵	روش تفسیری علامه طباطبائی
۲۶۷	تفسیر و بدفهمی قرآن در ادوار گذشته
۲۶۸	عقل‌گرایی و نقد سنت‌باوری
۲۶۹	نقد نصوص دسته‌سوم
۲۷۱	مفهوم سنت در شیوه‌ی تفسیری علامه

۲۷۴	۳. جریان فقه‌های اسلام لیبرال
۲۷۶	سید نورالدین شیرازی (۱۲۷۴-۱۳۳۵)
۲۷۷	دموکراسی اسلامی؛ دموکراسی بومی
۲۷۹	انواع حکومت
۲۸۰	شیعه و حکومت فقیه
۲۸۳	سازگاری اسلام و علم
۲۸۵	فصل ششم: سنت اسلام لیبرال ۱۳۴۰-۱۳۵۷
۲۸۸	مرتضی مطهری (۱۲۹۸-۱۳۵۸)
۲۸۹	رستاخیز دینی اسلامی
۲۹۱	مطهری و سنت اسلام فقه‌ای
۲۹۱	ضرورت بازنگری در متد آموزشی حوزه
۲۹۱	بازنگری مجدد در اولویت‌بندی منابع فقهی؛ قرآن اولویت اول
۲۹۲	انتقاد از اجتهاد فربه
۲۹۴	انتقاد به نقدناپذیری
۲۹۵	ضرورت بازنگری در سازمان روحانیت
۲۹۷	مطهری و گفتگو با سنت مارکسیستی
۲۹۸	مطهری و سنت اسلام مارکسیستی (اسلام چپ)
۳۰۱	حسینی‌ای ارشاد نهاد سنت اسلام لیبرال
۳۰۳	اسلام و قرآن با دو رویکرد متفاوت؛ مطهری و شریعتی
۳۰۶	مطهری و سنت لیبرال
۳۰۹	اسلام و مسأله‌ی تجدد
۳۱۰	مسأله‌ی زن
۳۱۱	مطهری و مسأله‌ی زن
۳۱۲	زن و مرد، تساوی آری، تشابه نه
۳۱۳	مطهری و حضور اجتماعی زن
۳۱۶	مهدی بازرگان (۱۲۸۵-۱۳۷۳)

- بازرگان و سنت اسلام لیبرال ۳۱۹
- الف) فعالیت‌های دینی-علمی (علم‌گرا کردن دین) ۳۱۹
- ب) فعالیت‌های دینی-سیاسی ۳۲۴
- بازرگان و نهادهای سنت اسلام لیبرال ۳۲۵
- نهضت آزادی؛ نهضت نهادهای ساز سنت اسلام لیبرال ۳۲۶
- سنت اسلام لیبرال و مسأله‌ی حکومت اسلامی ۳۳۰
۱. بازرگان ایدئولوژی‌ساز ۳۳۴
- دموکراسی ایمانی اسلامی ۳۳۶
۲. بازرگان ایدئولوژی‌گریز ۳۴۰
- پی‌نوشت: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۳۵۱
- کتابنامه ۳۶۱